ఆర్యోద్దేశ్యరత్నమాలా

1. **ఈశ్వరుడు**:-ఎవని గుణ, కర్మ, స్వభావము, స్వరూపము సత్యమే అగునో, కేవలము చేతనమాత్ర పదార్థము, అద్వితీయుడు, సర్వశక్తిమంతుడు, నిరాకారుడు, సర్వత్ర వ్యాపకుడు, అనాది, అనంతుడు-ఇట్టి సత్యగుణములు గలవాడు, అవినాశము, జ్ఞానము, ఆనందము, శుద్ధత, న్యాయము, దయ, జన్మాభావము మొదలగు స్వభావములు గలవాడు, జగత్తును ఉత్పన్నము చేయుట, పోషించుట నాశముచేయుట, జీవులకు పాపపుణ్య ఫలములను యథాతథముగ ప్రాప్తింపజేయుట అను కర్మలు గలవాడు అతనినే **ఈశ్వరుడు** అందురు.

2. **ధర్మము** :- ధర్మస్వరూపము-ఈశ్వరాజ్ఞను యథార్థముగ పాలించుట, పక్షపాతరహిత న్యాయము సర్వహిత మొనర్చుట. ప్రత్యక్షాది ప్రమాణములచే బాగుగా పరీక్షింపబడినదై వేదోక్తమునందున మనుష్యులందరకును ఇదొక్కటే అంగీకరింప దగినది. దీనినే **ధర్మము** అందురు.

3. **అధర్మము** :- ఈశ్వరాజ్ఞను వదలి పక్షపాతియై, అన్యాయకారియై, పరీక్షింపక తన హితమునే చేసికొనుట, అవిద్య, హఠము, అభిమానము, క్రూరత్వము మున్నగు దోషములతో కూడియుండుట వలన వేదవిద్యకు విరుద్ధము. కావున మానవులం దరికి త్యజింపదగినది. ఇదియే **అధర్మము** అనబడును.

4. **పుణ్యము**:- విద్యాది శుభగుణముల దానము, సత్యభాషణాది సత్యాచరణము చేయడమే **పుణ్యము** అందురు.

5. **పాపము**:- పుణ్యమునకు విరుద్ధమైనదియు మిథ్యాభాషణా దులును **పాపము** అనబడును.

6. **సత్యభాషణము**:- అసంభవాది దోషములు లేకుండ సదా తన ఆత్మలో నున్నట్లుగా పలుకుట దీనినే **సత్యభాషణము** అందురు.

7. **మిథ్యాభాషణము** :- సత్యభాషణమునకు విరుద్ధమైనది **మిథ్యాభాషణ** (అసత్యభాషణము) అనబడును.

8. **విశ్వాసము**:- మూలార్థము, ఫలము నిశ్చయముగ సత్యమే అయినది దానినే **విశ్వాసము** అందురు.

9. **అవిశ్వాసము**:- విశ్వాసమునకు నిరుద్ధమైనది. సత్యమైన అర్థము లేనిది **అవిశ్వాసము** అనబడును.

10. **పరలోకము**:- ఎందు సత్య విద్యవలన పరమేశ్వర ప్రాప్తి జరుగునో, ఆ ప్రాప్తి ద్వారా ఈ జన్మము లేదా పునర్జన్మము నందును మోక్షమునందును పరమసుఖము లభించునో దానినే **పరలోకము** అందురు.

11. **అపరలోకము**:- పరలోకమునకు విరుద్ధమైనది. ఎందు దుఃఖవిశేషము అనుభవింపవలసి యుండునో అది **అపరలోకము** అనబడును.

12. **జన్మము**:-దేనియందు జీవుడు శరీరముతో సంయుక్తుడై కర్మచేయుటకు సమర్థుడగునో దానిని **జన్మము** అందురు.

13. **మరణము**:- ఏ శరీరమును పొంది జీవుడు కర్మ చేయునో, ఆ శరీరమునకు జీవునకు వియోగము కలుగుట **మరణము** అనబడును.

14. **స్వర్గము**:- జీవుడు విశేష సుఖమును, సుఖసామగ్రిని పొందుట **స్వర్గము** అనబడును.

15 **నరకము**:- జీవుడు విశేష దుఃఖమును, దుఃఖసామగ్రిని పొందుట **నరకము** అనబడును.

16. **విద్య**:- దేనివలన ఈశ్వరుడు మొదలుకొని పృథివి వరకు గల పదార్థముల సత్యజ్ఞానము కలిగి వానితో యథాయోగ్యముగ ఉపకారము పొందుట జరుగునో అది **విద్య** అనబడును.

17. **అవిద్య**:- విద్యకు విరుద్ధమైనది, భ్రమ, అంధకార, అజ్ఞాన రూపములు గలది **అవిద్య** అనబడును.

18. **సత్పురుషులు** :- సత్యప్రియులు, ధర్మాత్ములు, విద్వాంసులు, అందరికి మేలు చేయువారు, మహాశయులు **సత్పురుషులు** అనబడుదురు.

19. **సత్సంగము, కుసంగము** :- దేనివలన అసత్యము తొలగి, సత్యమే ప్రాప్తించునో దానిని **సత్సంగము** అందురు. దేనివలన జీవుడు పాపములందు చిక్కుకొనునో దానిని **కుసంగము** అందురు.

20. **తీర్థము**:- విద్యాభ్యాసము, సువిచారము, ఈశ్వరోపాసన, ధర్మానుష్ఠానము, సత్సాంగత్యము, బ్రహ్మచర్యము, జితేంద్రియత్వము మున్నగు ఉత్తమ కర్మలు **తీర్థము** అనబడును. ఏలన వీనివలన జీవులు దుఃఖసాగరమును తరింపగలు గుదురు.

21. **స్తుతి**:- ఈశ్వరుని లేదా ఏదేని పదార్థము యొక్క గుణముల జ్ఞానము, కథనము, శ్రవణము మరియు సత్యభాషణము **స్తుతి** అనబడును.

22. **స్తుతి ఫలము**:- గుణముల జ్ఞానము మొదలగువాని వలన గుణములున్న పదార్థములందు ప్రీతి యేర్పడుట **స్తుతి ఫలము** అనబడును.

23. **నిందా** :- ఏ మిథ్యాజ్ఞానము, మిథ్యాభాషణము, అసత్యమునందు ఆగ్రహము మొదలగు కర్మలవలన గుణములను వదలి వాని స్థానమున అవగుణముల నారోపించుట జరుగునో అది **నిందా** అనబడును.

24. **ప్రార్థనా**:- ఉత్తమ కార్యముల సిద్ధికై పూర్ణపురుషార్థము చేసిన పిదప పరమేశ్వరుని లేదా సామర్థ్యముగల మనుష్యుని సహాయమును తీసికొనుట **ప్రార్థనా** అనబడును.

25. **ప్రార్థనా ఫలము** :- అభిమానము నశించుట, ఆత్మలో ఆర్ద్రత జనించుట. గుణగ్రహణము నందు పురుషార్థము, అత్యంత ప్రీతి కలుగుట **ప్రార్థనా ఫలము** అనబడును.

26. **ఉపాసనా**:- ఈశ్వరుని ఆనందస్వరూపమునందు తన ఆత్మను మగ్నమొనర్చుట **ఉపాసనా** అనబడును.

27. **నిర్గుణోపాసనా** :- పరమాత్ముని శబ్ద, స్పర్శ, రూప, రస, గంధములు, సంయోగ-వియోగములు, తేలిక-భారములు, అవిద్య, జన్మ, మరణ, దుఃఖాది గుణములు లేనివానిగా తెలిసికొని ఉపాసించుట **నిర్గుణోపాసనా** అనబడును.

28. **సగుణోపాసనా** :- ఈశ్వరున్ని సర్వజ్ఞుడు, సర్వశక్తిమంతుడు, శుద్ధుడు, నిత్యుడు, ఆనందమయుడు, సర్వవ్యాపకుడు, ఒకేఒక్కడు,

సనాతనుడు, సర్వకర్త, సర్వాధారుడు, సర్వస్వామీ, సర్వనియంతా, సర్వాంతర్యామీ, మంగళమయుడు, సర్వానందప్రదుడు, సర్వపితా, సమస్త జగత్తును రచించువాడు, న్యాయకారీ, దయాళువు మున్నగు సత్యగుణములు గలవానిగా తెలిసికొని ఉపాసించుట **సగుణోపాసనా** అనబడును.

29. **ముక్తి**:- దేనియందు జీవుడు సమస్త దుష్కర్మలనుండి, జన్మమరణాది దుఃఖసాగరము నుండి వైదొలగి సుఖరూపుడైన పరమేశ్వరుని పొంది సుఖము నందే లీనమై ఉండునో అది **ముక్తి** అనబడును.

30. **ముక్తికి సాధనములు** :- పూర్వోక్త ఈశ్వరస్తుతి ప్రార్థనోపాసనలు, ధర్మాచరణము, పుణ్యాచరణము, సత్సంగము, విశ్వాసము, తీర్థసేవనము, సత్పురుషుల సాంగత్యము, పరోపకారము, మొదలగు శుభకర్మల నాచరించుట, సమస్త దుష్కర్మలకు దూరముగ నుండుట మొదలగునవన్నియు **ముక్తికి సాధనములు** అనబడును.

31. **కర్త**:- ఎవడు స్వతంత్రముతో కర్మలు చేయునో అనగా ఎవని ఆధీనమందు సమస్త సాధనములు ఉండునో అతడు **కర్త** అనబడును.

32. **కారణము**:- దేనిని గ్రహించియే కర్త ఏదేని కార్యమునుగాని వస్తువును గాని చేయగల్గునో అనగా ఏది లేకున్న ఏ వస్తువుగూడ ఉత్పన్నము కాజాలదో అది **కారణము** అనబడును. అది మూడు రకములు.

33. **ఉపాదాన కారణము** :- దేనిని గ్రహించియే ఏదేని ఉత్పన్నము లేదా సిద్ధము చేయబడునో దానిని **ఉపాదాన కారణము** అందురు. ఉదా :- మట్టితో కుండ సిద్ధమగుట.

34. **నిమిత్త కారణము** :- ఒక వస్తువును చేయువాడు, కుమ్మరివాడు కుండను చేయునట్లు పనులజేయునో ఇటువంటి పదార్థములను **నిమిత్తకారణము** అందురు.

35. **సాధారణ కారణము**:- ఉదాహరణకు చక్రము, దండము మున్నగునవి మరియు దిశ, ఆకాశము, వెలుతురు, వీటినే **సాధారణ కారణము** అందురు.

36. **కార్యము**:- ఒక పదార్థముతో విశేష సంయోగము చెందుట వలన స్థూల రూపము దాల్చి ఉపయోగపడునది, అనగా చేయదగినది. అది ఆ కారణమునకు **కార్యము** అనబడును.

37. **సృష్టి**:- కర్త యొక్క రచనవలన కారణద్రవ్యము ఏదేని సంయోగ విశేషముచే అనేక విధముల కార్యరూపము చెంది వర్తమానమున వ్యవహారమునకు యోగ్యమైనది **సృష్టి** అనబడును.

38. **జాతి**:- జన్మ మొదలు మరణ పర్యంతము ఉండునది, అనేక వ్యక్తులలో ఏకరూపముగ నుండునది. ఈశ్వరునిచే రచింపబడినది అనగా మనుష్యుడు, ఆవు, గుల్మము, వృక్షము మున్నగువాని సమూహములు-ఇవి **జాతి** శబ్దార్థమున గ్రహింప బడును.

39. **మనుష్యుడు**:- ఆలోచించనిదే ఏ పనినైనను చేయనివాడిని **మనుష్యుడు** అందురు.

40. **ఆర్యులు** :- శ్రేష్ఠ స్వభావము గలవారు, ధర్మాత్ములు, పరోపకారులు, సత్యవిద్యాదిగుణయుక్తులు మరియు ఆర్యావర్త దేశమున ఎల్లప్పుడు ఉండువారినే **ఆర్యులు** అందురు.

41. **ఆర్యావర్త దేశము** :- హిమాలయము, వింధ్యాచలము, సింధూ నది, బ్రహ్మపుత్రా నది ఈ నాల్గింటి మధ్యను వీటి విస్తారమున్నంతవరకును గల దేశము **ఆర్యావర్తము** అనబడును.

42. **దస్యుడు** :- అనార్యుడు అనగా అజ్ఞాని, ఆర్యుని స్వభావమునకు, వారి నివాసములకు వేరుగా నుండువాడు, బందిపోటు, దొంగ హింసకుడు అగు దుష్ట మనుష్యుడు **దస్యుడు** అనబడును.

43. **వర్ణము** :- గుణకర్మల యోగముచే గ్రహింపబడునదే **వర్ణ** శబ్దార్థమగును.

44. **వర్ణ భేదములు**:- బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రాదులు **వర్ణము** లనబడును.

45. **ఆశ్రమము**:- దేనియందు అత్యంత పరిశ్రమచే ఉత్తమ గుణములను గ్రహించి శ్రేష్ఠకర్మలు చేయబడునో వానిని **ఆశ్రమము** అందురు.

46. **ఆశ్రమ భేదములు** :- సద్విద్యాది శుభగుణములను గ్రహించుటకు జితేంద్రియత్వము ద్వారా ఆత్మ, శరీరముల

బలమును పెంపొందించుటకు బ్రహ్మచర్యము, సంతానోత్పత్తికి, విద్యాది సమస్త వ్యవహారములను సిద్ధింపజేసి కొనుటకు గృహాశ్రమము, మననము చేయుటకు వానప్రస్థము, అందరికి ఉపకారము చేయుటకు సంన్యాసాశ్రమము, ఇవియే నాలుగు **ఆశ్రమములు** అనబడును.

47. **యజ్ఞము :-** అగ్నిహోత్రము మొదలుకొని అశ్వమేధ పర్యంతము, జగత్తుయొక్క ఉపకారము కొరకు చేయబడు శిల్పవ్యవహారము, పదార్థ విజ్ఞానము **యజ్ఞము** అనబడును.

48. **కర్మ:-** మనస్సు, ఇంద్రియములు, శరీరము వీనియందు జీవుడు చేయు చేష్టావిశేషమే **కర్మ** అనబడును. అది శుభము, అశుభము, మిశ్రమము అని మూడు విధములు.

49. **క్రియమాణము :-** వర్తమానమున చేయబడుచున్నది **క్రియమాణము** అనబడును.

50. **సంచితము :-** మన జ్ఞానమున అంకితమై యుండు క్రియమాణపు సంస్కారము **సంచితము** అనబడును.

51. **ప్రారబ్ధము:-** పూర్వము చేయబడిన కర్మల సుఖదుఃఖరూప ఫలభోగము **ప్రారబ్ధము** అనబడును.

52. **అనాది పదార్థములు :-** ఈశ్వరుడు, జీవుడు, జగత్ కారణము ఈ మూడు స్వరూపము చేత **అనాదులు.**

53. **ప్రవాహముచేత అనాది పదార్థములు:-** కార్యజగత్తు, జీవుని కర్మలు మరియు వీని సంయోగ-వియోగములు ఈ మూడు **పరంపరచే అనాదులు.**

54. **అనాది యొక్క స్వరూపము**:- ఎన్నడును ఉత్పన్నము కానిది. కారణమేదియు లేనిది అనగా సదా స్వయంసిద్ధమైనది **అనాది** అనబడును.

55. **పురుషార్థము** :- సర్వథా ఆలస్యమును వదలి ఉత్తమ వ్యవహారముల సిద్ధికొరకు మనస్సు, శరీరము, వాణీ మరియు ధనముద్వారా అత్యంత ప్రయత్నము చేయుట **పురుషార్థము** అనబడును.

56. **పురుషార్థ భేదములు**:- అప్రాప్తవస్తువును ప్రాప్తింపగోరుట, ప్రాప్తించిన దానిని చక్కగా రక్షించుట, రక్షించిన దానిని వృద్ధిచేయుట, వృద్ధియైన పదార్థములను సత్యవిద్యల ఉన్నతికొరకును అందరి మేలుకొఱకును వ్యయము చేయుట అను ఈ నాల్గు విధముల కర్మలను **పురుషార్థము** అందురు.

57. **పరోపకారము**:- తన సర్వసామర్థ్యముతో ఇతర ప్రాణుల సుఖము కొరకు తనుమనోధనములతో ప్రయత్నించుట **పరోపకారము** అనబడును.

58. **శిష్టాచారము**:- శుభగుణములను గ్రహించుట, అశుభ గుణములను త్యజించుట **శిష్టాచారము** అనబడును.

59. **సదాచారము**:- సృష్టి మొదలుకొని నేటివరకు కొనసాగుచు వచ్చుచున్న సత్పురుషుల వేదోక్త ఆచారమును, కేవలము సత్యాచరణమును, అసత్య పరిత్యాగమును **సదాచారము** అందురు.

60. **విద్యాపుస్తకము** :- ఈశ్వరోక్త, సనాతన, సత్యవిద్యా మయములైన నాలుగు వేదములు **విద్యాపుస్తకములు** అనబడును.

61. **ఆచార్యుడు**:- శ్రేష్ఠమైన ఆచారమును గ్రహింపజేసి, సమస్త విద్యలను చదివించువాడు **ఆచార్యుడు** అనబడును.

62. **గురువు**:- వీర్యదానము మొదలుకొని భోజనాదులొసగి పాలించుట వలన తండ్రిని **గురువు** అని అందురు. సత్యోపదేశము చేత హృదయమందలి అజ్ఞానాంధకారమును నశింపజేయువానిని కూడ **గురువు** అంటే **ఆచార్యుడు** అని అందురు.

63. **అతిథి** :- రాకపోకలలో నిశ్చితమైన తిథి ఏదియును లేనివాడు, విద్వాంసుడై సర్వత్ర భ్రమణము చేయుచు ప్రశ్నోత్తరముల ద్వారా ఉపదేశించి సమస్త జీవులకు ఉపకారము చేయువాడు **అతిథి** అనబడును.

64. **పంచాయతన పూజ** :- జీవిత మాతాపితరులను, ఆచార్యున్ని, అతిథిని, పరమేశ్వరున్ని యథాయోగ్యముగ సత్కరించి ప్రసన్నులను చేయుట **పంచాయతన పూజ** అనబడును.

65. **పూజ**:- జ్ఞానాది గుణములు గలవారిని యథాయోగ్యముగ సత్కరించుట **పూజ** అనబడును.

66. **అపూజ**:- జ్ఞానాది గుణరహిత జడపదార్థములను మరియు సత్కార యోగ్యము కానివారిని సత్కరించుటయే **అపూజ** అనబడును.

67. **జడము** :- జ్ఞానాది గుణములులేని వస్తువు **జడము** అనబడును.

68. **చేతనము**:- జ్ఞానాది గుణములతో కూడియున్న పదార్థము **చేతనము** అనబడును.

69. **భావన**:- ఒక పదార్థమును ఆలోచించి ఉన్నదాని నున్నట్లుగ నిశ్చయించుట, దాని విషయమున భ్రమ లేకుండుట అనగా ఎటువంటి దానిని అటువంటిదిగనే గ్రహించుట **భావన** అనబడును.

70. **అభావన** :- భావనకు విరుద్ధమైనది, అనగా మిథ్యా జ్ఞానముచే ఒక దానిని ఇంకొకటిగా నిశ్చయించుట, ఉదాహరణకు-జడమునందు చేతనమును, చేతనమందు జడమును నిశ్చయించుట **అభావన** అనబడును.

71. **పండితుడు**:- వివేకముతో సత్-అసత్‌ను తెలిసికొనువాడు, ధర్మాత్ముడు, సత్యవాదీ, సత్యప్రియుడు, విద్వాంసుడు, అందరికి మేలు చేయువాడు **పండితుడు** అనబడును.

72. **మూర్ఖుడు** :- అజ్ఞానము, హఠము, దురాగ్రహము మున్నగు దోషములతో కూడియున్న వానిని **మూర్ఖుడు** అందురు.

73. **జ్యేష్ఠ కనిష్ఠ వ్యవహారము** :- పెద్దలు, పిన్నలు యథా యోగ్యముగ పరస్పరము గౌరవించుకొనుట **జ్యేష్ఠకనిష్ఠవ్యవహారము** అనబడును.

74. **సర్వహితము**:- తనుమనోధనములతో అందరి సుఖవృద్ధి కొరకు ప్రయత్నించుట **సర్వహితము** అనబడును.

75. **చౌర్య త్యాగము**:- యజమాని అనుమతి పొందక ఒకరి పదార్థమును గ్రహించుట **చౌర్యము** దానిని (చౌర్యమును) వదలివేయుట **చౌర్య త్యాగము** అనబడును.

76. **వ్యభిచార త్యాగము** :- తన భార్యతప్ప ఇతర స్త్రీలతో సహవాసము, తనభార్యతో గూడ ఋతుకాలము కాని సమయమున

వీర్యదానము, తన భార్యతో గూడ వీర్యమును ఎక్కువగా నాశము చేయుట, యువావస్థకు పూర్వమే వివాహము చేసికొనుట ఇవన్నియు **వ్యభిచారము** అనబడును. వీనిని విసర్జించుట **వ్యభిచార త్యాగము** అనబడును.

77. **జీవుని స్వరూపము**:- చేతనుడు, అల్పజ్ఞుడు, ఇచ్ఛా, ద్వేష, ప్రయత్న, సుఖ, దుఃఖ, జ్ఞాన గుణములు గలవాడు, నిత్యుడు అయినవాడు **జీవుడు** అనబడును.

78. **స్వభావము**:- వస్తువు ఉన్నంతవరకు దానిని వీడకుండగా దానిలో ఉండు స్వాభావిక గుణము **స్వభావము** అనబడును. ఉదాహరణకు అగ్నిలో ఉండు రూపము, వేడిమి.

79. **ప్రళయము**:- కార్యజగత్తు కారణ రూపము చెందుట అంటే జగత్తును రచించు ఈశ్వరుడు ఏయే కారణములచేత సృష్టిని ఉత్పన్నము చేయునో, అనేక కార్యములను రచించి, యథావిధి పాలించి, తిరిగి కారణ రూపములోనికి మార్చి వేయునో దాని పేరు **ప్రళయము**.

80. **మాయావీ**:- ఛలము, కపటము, స్వార్థమునందే ప్రసన్నత, దంభము, అహంకారము, శఠత్వము మున్నగు దోషములు మాయ అనబడును. వీటిని కలిగి యున్న మనుష్యుడు **మాయావీ** అనబడును.

81. **ఆప్తుడు**:- ఛలము మున్నగు దోషములు లేనివాడు, ధర్మాత్ముడు, విద్వాంసుడు, సత్యోపదేశము చేయువాడు, అందరిపై కృపాదృష్టి కలిగియుండి, అవిద్యాంధ కారమును నశింపజేసి అజ్ఞాన

జనుల ఆత్మలందు విద్యారూప సూర్యుని ప్రకాశమును సదా కలిగించువాడు **ఆప్తుడు** అనబడును.

82. **పరీక్ష:**- ప్రత్యక్షాది ఎనిమిది ప్రమాణములకు, వేదవిద్య, ఆత్మ పరిశుద్ధి మరియు సృష్టి క్రమమునకు అనుకూలముగ విచారించి సత్యాసత్యమును యథాతథముగ నిశ్చయించుట **పరీక్ష** అనబడును.

83. **అష్ట ప్రమాణములు :**- ప్రత్యక్షము, అనుమానము, ఉపమానము, శబ్దము, ఐతిహ్యము, అర్థాపత్తి, సంభవము, అభావము ఇవి **ఎనిమిది ప్రమాణములు.** వీటి ద్వారానే మనుష్యుడు సమస్త సత్యాసత్యములను యథాతథముగ నిశ్చయింపగలుగును.

84. **లక్షణము:**- ఏ స్వాభావిక గుణముల ద్వారా లక్ష్యము తెలియునో దానిని **లక్షణము** అందురు. ఉదాహరణకు రూపము ద్వారా అగ్ని తెలియును.

85. **ప్రమేయము :**- ప్రమాణములచే తెలిసికొనబడునది, ఇంద్రియముల ద్వారా ప్రతీత మగునది **ప్రమేయము** అనబడును. ఉదాహరణకు కంటి ప్రమేయము రూపమనెడు అర్థము.

86. **ప్రత్యక్షము:**- ప్రసిద్ధములైన శబ్దాది పదార్థములతో శ్రోత్రాది ఇంద్రియ ములకు, మనస్సునకు ఏర్పడు దగ్గరి సంబంధము వలన కలుగు జ్ఞానము **ప్రత్యక్షము** అనబడును.

87. **అనుమానము:**- పూర్వము చూచిన ఒకానొక పదార్థపు ఒక అవయవమును ప్రత్యక్షముగ చూచిన పిదప దాని కనిపించని

అవయవముల యథార్థజ్ఞానము దేనివలన కలుగునో దానిని **అనుమానము** అందురు.

88. **ఉపమానము** :- ఆవువలనే గవయము (అడవి ఆవు) ఉండునని ఒకడు మరొకనితో ననగా తుల్య ఉపమవలన (గవయ) జ్ఞానము కలుగును. దానిని **ఉపమానము** అందురు.

89. **శబ్దము** :- పూర్ణ ఆప్తుడైన పరమేశ్వరుని మరియు పూర్వోక్త ఆప్తమనుష్యుని ఉపదేశమునే **శబ్దప్రమాణము** అందురు.

90. **ఐతిహ్యము** :- శబ్దప్రమాణమునకు అనుకూలమై అసంభవము, అతస్యముకాని వ్రాత **ఐతిహ్యము, ఇతిహాసము** (చరిత్ర) అనబడును.

91. **అర్థాపత్తి** :- ఒక విషయమును పేర్కొన్నప్పుడు తెలియని వేరొక విషయము గ్రహింపబడుటయే **అర్థాపత్తి** అనబడును.

92. **సంభవము** :- ప్రమాణము, యుక్తి, సృష్టిక్రమములతో కూడినది **సంభవము** అనబడును.

93. **అభావము** :- ఒక వ్యక్తి మరొకనితో జలము తీసుకరమ్మనెను. అతడు అచట జలము లేనందున జలమున్న చోటికి వెళ్ళి తీసుకరావలెననుకొనును అభావ నిమిత్తము వలన కలుగు ఈ జ్ఞానము **అభావ ప్రమాణము** అనబడును.

94. **శాస్త్రము** :- సత్యవిద్యల ప్రతిపాదనతో కూడియుండి మనుష్యులకు కేవలము సత్యమైన జ్ఞానమును కలుగజేయునది **శాస్త్రము** అనబడును.

95. **వేదములు**:- ఈశ్వరోక్తములై సత్యవిద్యలతో కూడి మనుష్యులకు సత్యజ్ఞాన మును కలుగజేయు ఋక్ సంహిత మొదలగు నాలుగు పుస్తకములు **వేదములు** అనబడును.

96. **పురాణములు**:- ఋషులు, మునులు రచించిన ఐతరేయ, శతపథ బ్రాహ్మణాది సత్యార్థముల ప్రాచీన పుస్తకములనే **పురాణములు, ఇతిహాసము, కల్పము, గాథ, నారాశంసీ** అందురు.

97. **ఉపవేదములు**:- అయుర్వేద మనబడు వైద్యశాస్త్రము, ధనుర్వేద మనబడు శస్త్రాస్త్ర విద్య మరియు రాజధర్మము, గాంధర్వవేదమనబడు గానశాస్త్రము, అర్థవేద మనబడు శిల్పశాస్త్రము–ఈ నాల్గిందిని **ఉపవేదములు** అందురు.

98. **వేదాంగములు**:- శిక్షా, కల్పము, వ్యాకరణము, నిరుక్తము, ఛందస్సు, జ్యోతిషములనబడు సనాతన అర్షశాస్త్రములను **వేదాంగములు** అందురు.

99. **ఉపాంగములు**:- ఋషులు, మునులు రచించిన మీమాంసా, వైశేషిక, న్యాయ, యోగ, సాంఖ్య వేదాంతము లనబడు అరు శాస్త్రములను **ఉపాంగములు** అందురు.

100. **నమస్తే**:- నేను మిమ్ము ఆదరించుచున్నాను.

వేదరామాంకచంద్రేబ్దే విక్రమార్కస్య భూపతేః।
సభస్యే సితసప్తమ్యాం సౌమ్యే పూర్తి మగాదియమ్॥

శ్రీయుత మహారాజ విక్రమాదిత్యుని 1934వ సంవత్సరమున శ్రావణ మాసపు శుక్ల పక్షము సప్తమీ బుధవారము నాడు స్వామి దయానంద సరస్వతీ గారిచే అర్యభాషలో సమస్త మానవుల హితార్థము ఈ ఆర్యోద్దేశ్యరత్నమాలా పుస్తకము రచింపబడెను.